

DELA VSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Nefrankrana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 500, za četiri leta Din 1500, za pol leta Din 300; za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Politika
kršč. socialistov.

Politika je 1. odraz kulturne, gospodarske in socialne miselnosti izvestnega kroga ljudi, izvestne časovno zaokrožene dobe v javnem življenju, 2. umetnost, voditi državo kot najvišjo socialno celico človeške družbe in 3. skrb za obči blagor državljanov. To je politika in nič več in nič manj.

En sam pogled v tako zvano visoko politiko krog nas nam pokaže, da vodijo politiko večinoma ljudje materialistično-brezverskega prepričanja, ljudje popolne kapitalistične miselnosti, ki dopuščajo, da se na račun ogromne večine delovnega ljudstva redijo »gornji« desettisoči izvoljencev, ne meneč se za najprimitivnejše človeške pravice delavskega razreda, ki je steber sedanje kapitalistične in nosilec bodoče socialistične družbe.

V dokaz za to trditev nam služi celokupna buržuazna zakonodaja in davčna statistika: Poslanec g. Pušenjak je v nekem svojem govoru dokazal s črnimi številkami na belem papirju, da se v naši državi n. pr. ne plačuje niti celih 14% direktnih, nasprotno pa nad 86% indirektnih davkov. Te poslednje pa mora v ogromni večini plačati najbednejše delovno ljudstvo! Tako razume kapitalistična družba »skrb za obči blagor državljanov«!

Ze ta dejstva krščanskim socialistom naravnost narekujejo veliko obširno politiko: Neizprosen boj kapitalistični miselnosti, politiki buržuazije, boj za najširšo demokracijo, boj za striktno izvajanje božjih postav v dejanskem javnem življenju, boj zoper militarizem, narodni šovinizem, tajne pakte in nemoralo v politiki sploh, boj tej politiki skratka na celi črti! Očitka »defetizma« se s teh vidikov krščanski socialisti ne bomo ustrašili, ker mi ne samo, da hočemo, marveč naravnost moramo delati na to, da se krivični, nemoralni, brezvestni kapitalistični družabni red umakne krščanskemu in socialnemu.

Krščanski socialisti tvorimo sicer levo krilo slovenske ljudske stranke, a smo njen sestavni del. Brez delavstva je naša stranka lahko kmetijska (pomnožena z obrtništvom in takozvanimi krščanskimi pridobitniki), nikdar pa brez delavstva ljudska biti ne more. Cela strankina zgodovina nam govori o tem. Prihodnost, in sicer najbližja prihodnost pa nam bo potrdila te besede še v veliko večji meri.

Kršč. soc. delavstvo pa ni samo sestavni del ljudske stranke, marveč je bil, je in bo ostal njena udarna četa, ako bo prav. To se je izkazalo pod dr. Krekom, v boju za splošno volivno pravico, v boju mladinov zoper bivšo dunajsko oportunistično politiko, pri vseh volitvah v novi državi, posebno pa še v Ljubljani, kjer stranka brez delavstva ali brez delavstvu dobrohotne politike nikdar in nikoli končno zmagati ne more.

Krščanski socialisti se teh, pa tudi drugih važnih dejstev v polni meri zavedamo. Kot udarna četa katoliške demokracije si vsled tega lastimo široko avtonomijo na polju delavske in ljudske politike. Zlasti bomo do skrajnosti branili svojo pravico, svobodno kritiko splošne in strankine politike v državi, deželi in občini. Ta pravica nam po vseh načelih pripada in sicer v največjo korist stranke same, kateri načelna in odkrita kritika more samo koristiti.

V svoji domači hiši smo nekaj in nekaj pomenimo. Za njeno mogočno stavbo je kršč. soc. delavstvo pripomoglo

mного in doprineslo silne materijelne in osebne žrtve. Zato pa hočemo imeti polno svobodno besedo o tem, kaj je prav in kaj je napak.

Strah izvestnih ljudi je prazen, jeza neosnovana. Grožnje so udarec v vodo, očitke, da bi bilo kdaj naše delavstvo zoper politiko stranke, gorostasen! Mi ga najodločnejše odklanjamo! Smer naše politike je zgoraj označena dovolj jasno.

Krščanstvo in socializem.

Ne mislimo vprašanja med krščanstvom in socialno demokracijo ali celo med socialdemokratsko stranko, kajti od te stranke še nimamo upanja, da v resnici uveljavi socializem. Ta stranka je pusto strankarsko gospodstvo, napolnjeno deloma s proletarskim liberalizmom, deloma s svobodomiseltvom, katero se n. pr. tako radikalno bojuje kakor centrum, toda dosedaj je pa dokazala, da tam, kjer je imela moč, ni uvedla boja za socialno osvoboditev in za radikalno izpremembo družabnega reda.

Krščanstvo in razredni boj.

Toda vprašanje nastane, če smemo mi kot kristjani k resničnemu socializmu in tudi k njegovemu nujnemu razrednemu boju kot prehodnemu stadiju reči svoj: da. To nas loči od centruma, da rečemo k temu popolnoma zavestno in z veseljem sreem svoj da, in sicer iz krščanstva ven. Ne rečemo da kot k razrednemu sovražstvu. To je duhovna stran. Toda da k boju stiskanih razredov proti izžemanju; da k osvobodilnemu boju z moralnimi sredstvi; da za družabni red, v katerem preneha dohodek brez dela, da za družabni red, v katerem pride naravno-pravna lastnina zopet v poštev za vse, kateri jedo svoj kruh v potu svojega obraza.

Socializem in krščanske stranke.

Ali ni socializem sovražen veri? Socializem je gospodarsko socialno stanje. Ali more biti to veri sovražno? Stanje, v katerem se stremi po najvišji meri možne pravičnosti? Ali naj bo veri sovražno, če se doseže agrarna reforma, potom katere se ustvarjajo eksistenčne možnosti za kmete? Ali naj bo to veri sovražno, če stopi namesto današnjega gospodarstva denarnih mogotcev gospodarstvo delavnih mas s ciljem, da prevzamejo produkcijo v svoje roke? Ali če se bori proti obrestnemu izkoriščanju? Ali ni v takem družabnem redu potom socializma možno večje versko udejstvovanje kakor pa v sedanjem? Ali ne bo možna globokejša vzgoja, npravstvenejša kultura v šolah, v gledališčih, literaturi, tisku, kinih, če ne bodo več v zakupu države in kapitalizma, ampak v službi človeštva? Vsaka cerkev se ne bi mogla le sprijazniti s takim družabnim redom, ampak bi ga morala pozdraviti. Tudi v Rusiji ne preklinja dodelitve zemlje mužikom, niti prilastitve obratov po delavstvu, ampak boj svobodomiseltcev napram religiji. Ali si ni mogoče misliti družbe, v kateri bodo nastale popolne gospodarsko-socialne izpremembe in v kateri ne bo boja proti veri, ampak bo vzkliko resnično versko življenje? In kdo uničuje danes vero v milijonih? Ali ne današnja kapitalistična politika takozvanih »krščanskih« strank (pisek misli nemške meščanske stranke — Op. prev.), ki v resnici služijo temu kapitalizmu pod verskim plaščem, katere istovetijo cerkev in kapitalistično stranko in s tem jemljejo ljudem zaupanje in vero do cerkve. Mase niso postale svobodomiselnost in socialdemokratske, ker so bile brezverske, ampak so bile direktno siljene v te stranke, ker so se socialno-

radikalno bojevale, dočim so vladali v krščanskih strankah kapitalisti.

Kdor se vsled te čuti prizadetega, je na napačni poti, in nič drugega. Program naše stranke je bel in lep. Dejanja, ki bijejo v lice temu programu, pa so hujski sovražniki ljudske politike, nego naši politični nasprotniki. Nedoslednosti kršč. socialisti ne bomo prenašali. Zato pojdemo z elanom svojo pot naprej.

Naj živi čista, svobodna ljudska politika!

radikalno bojevale, dočim so vladali v krščanskih strankah kapitalisti.

Socializem in materializem.

Ali niso taka stremljenja materialistična? Zelo previdni moramo biti s to besedico. Ali je to materializem, če pridobiva oče kruh za svojo družino? Ali če skrbi za zdravo stanovanje? Ali če se boji za pravico in mir med narodi? Ali nam ni ustvaril Bog, ki je ljubezen, poleg duše tudi telesa in nam dal zemljo z vsem njenim bogastvom. Toda nad vsem tem mora vladati človek, ne pa bogastvo nad človekom. Nasprotno je v kapitalizmu udejsven najsurovejši materializem, ki ne pozna nikakega npravstvenega momenta, ampak le pohlep po dobičku in po uživanju. Slabo je, če služi danes denar kot merilo za vrednost človeka. Po pravici pravi apostol: »Ali niso bogatini, kateri vam delajo nasilje in vas tirajo pred sodišča«?

Socializem in privatna lastnina.

Pri tem socializem ne gre za odstranitev privatne lastnine, posebnega posedovanja. Kar si je kdo pridela, mora ostati njegovo. Celo Marks razlikuje med posedovanjem, pridobljenem po lastnem delu, in med kapitalistično lastnino trustov, koncernov itd. Gre za zopetno vpostavitve resnično naravnega lastninskega prava. Današnja lastnina kapitalistov ni sicer vedno, pač pa velikokrat tatvina. Ne gre za to, da se vse zenači. Toda beda in velika posest sta enako sovražna človeštvu in krščanstvu. Tudi družba, sloneča na resničnem socializmu bo imela reveže in bogatine, vendar bo zgrajena na npravnem principu: Pravičnost v vsem.

Rešitev je v radikalni družabni izpremembi.

Vsaka politika, ki tega ne zapopade, je v zmoti. Krščansko šolo n. pr. moramo rešiti le s krščanskimi ljudmi. Danes imamo milijonske umore otrok pred in po rojstvu. Danes prevladuje nemoralnost v gospodarskem in javnem življenju. Socialni krušni boj izrablja najboljše moči. Človeštvo ne bo rešeno te bede in tega propada z nekoliko socialne reforme in kapitalistično zunanjo politiko, ampak z radikalno revolucionarno izpremembo celotne današnje družbe. K tej revoluciji mora ravno krščanstvo pripraviti svoje globoke sile. Ali naj bodo božji služabniki zaradi kapitalizma v brezverski revoluciji zmleti? Ali naj pomeni napad na kapitalistični ustroj obenem napad na cerkve? Na to moramo misliti pri izpolnjevanju svoje naloge. V tem boju ne gre za rešitev kake stranke, ampak za milijone živih ljudi, za vso kulturo.

Socializem zmaguje in mora zmagati nad kapitalizmom — toda biti mora socializem iz krščanske etike in iz morale ven. Drugačen socializem bo dal kamen mesto kruha. Ta boj pa ne bo izvojevala kaka stranka ali vlada ali oseba, ta boj morajo voditi in izvojevati mase same. Za to potrebujejo moč. To pa morajo dobiti od tam, od koder izvira vsa moč in milost: Iz brezkončnosti, iz

bratovske ljubezni in iz ljubezni do bližnjega, iz najglobokejšega, od mas samih doživetelega krščanstva.

Papirničarji v boju za kolektivno pogodbo.

Številna mezdna gibanja, ki so se pojavila v zadnjih dveh mesecih v deželi in državi, nam pričajo najbolj jasno, da je delavstvo, tako grozovito vrženo po diktaturi jugoslov. demokratske buržuazije v zadnjih sedmih letih ob tla, končno začelo vsaj nekoliko dvigati svojo glavo iz groba politične in gospodarske sužnosti k solcu delavske zavesti in svobode. Boju številnega delavstva so se pridružili sedaj krščansko-socialistični papirničarji.

Delavstvo združenih papirnic Vevče, Goričane, Medvode, obhaja s tem dejstvom najpravičnejše štiriletnico svojega poslednjega mezdnega boja, ki ga je bilo pokrenilo julija 1924 in po dolgem, ljutem boju zaključilo z delnim uspehom. Danes javnosti lahko zaupamo, da je bil tedaj sklenjen brezobziren štrajk, od katerega pa je delavstvo moralo odstopiti vsled boja »Saveza grafičskih radnika« za obnovev tarifne pogodbe. Izgledalo je namreč, da pojdejo grafičarji cele države v dolgočajno stavko baš v hipu, ko bi bile združene papirnice prisiljene, ugoditi upravičenim zahtevam svojega delavstva. Kako so se razmere razvijale po ustoličenju proslulega PP. režima pa do letos, nam je vsem znano, in bi bilo škoda besedi.

Ni moj namen, spuščati se danes v podrobnosti določb nove kolektivne pogodbe, ki leži pred menoj in ki ga je organizirano delavstvo predložilo merodajnemu mestu v podpis in odobrenje. Pač pa moram poudariti, da je odgovor na to vlogo od strani »Zveze industrijcev« in od strani »Združenih papirnic Vevče-Goričane-Medvode« tako značilen in tak, da je vsakomur in zadnjemu delavcu jasno, koliko je bila ura, s kom bomo imeli opravka in kakšne miselnosti so ljudje, katerim mora 800 delavk in delavcev žuljavih rok pripravljati udobno življenje in jim polniti profitar-ske žepce.

Položaj papirne industrije v Sloveniji in državi nam je strokovno dobro poznan. Nimamo namreč za to tu »Delavske zbornice za Slovenijo« in nismo zato njeni delegatje, da bi nasedali advokatskim knifom buržuazno-izkoriščevalnih družb in zavednim lažem kapitalističnih eksponentov.

Papirniško delavstvo pojde mirno, stvarno, smotreno svojo započeto pot naprej. Ono ni le sestavni del papirne industrije, marveč je nje nosilec. Brez delavstva ni ničesar. Iz tega dejstva pa sledi silno važni zaključki. In te bomo izvajali!

Danes mora papirniško delavstvo kot vedno postaviti svojega moža: Zbor obratnih zaupnikov mora biti kot nemajhen steber. Delavstvo kakor šturnobataljon. Enotni v vsem, kar pride. Bomo videli, ali se bodo izvestni krogi še norea delali iz delavske bede v kljub temu, da jim to rodi tako ogromne profite.

»Jugoslovanska strokovna zveza« s celo svojo strokovno silo in z vsem svojim političnim vplivom stoji za upravičenimi zahtevami papirniškega delavstva. To naj ve delavstvo in tisti, ki se jih tiče!

Priporočamo mirno kri do skrajnosti. Ukrepi odgovornih inštanec so dobri in jih bomo izvajali načrtoma.

Papirničarjem velja:
Delu slava, čast, oblast!
Ljubljana, 1. avgusta 1928.

France Žužek.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Železničarski vestnik

Opozorilo. Na mnoga vprašanja odgovarjamo, da znaša članarina za našo organizacijo mesečno po 10 Din; tisti pa, ki dodajo še mesečno 2 Din, postanejo člani našega posebnega podpornega fonda, ki je bil ustanovljen z zadnjim občnim zborom. Novo pristopivši člani pa plačajo obenem s članarino tudi še enkratno pristopnino v znesku 3 Din. Vsa nadaljnja pojasnila se dobe pri naših zaupnikih ali pa v tajništvu v Mariboru vsak dan od 8 do 12 in od 14 do 17. Vrhu tega posluje naš tajnik v tajništvu na Aleksandrovi cesti št. 6 še vsako sredo in petek od 6 do 7 zvečer, ter blagajnik vsako nedeljo od 9 do 11 dopoldne. V Ljubljani se dobe pojasnila pri zaupnikih in odbornikih Ljubljanske Prometne zveze ali pa v pisarni Jugoslovanske Strokovne Zveze na Starem trgu št. 2/I v delavnikih ob navadnih uradnih urah.

Neprekinjeno 8 urno delo. Kakor smo zadnjič poročali, se je v delavnici v Mariboru že pričelo delo zjutraj ob 6 ter traja neprekinjeno 8 ur. Edinole v kovačiji delavnice vlada neko nespornost, ker kakor se sliši, je večina kovačev za neprekinjeno delo. Enako kot v delavnici se je dne 30. julija začelo delati tudi v Materijalnem skladišču v Mariboru. Iz zdravstvenih ozirnov pozdravljamo to idejo, pač pa so nastale težkoče, vsaj pri nekaterih, glede hrane.

Iz intervencij. Poročali smo že spomladi, da primanjkuje posebno za vzdrževanje proge potrebnega kredita ter se preti že tu in tam zopet s skrajšanjem delovnega časa. Ker še ni zasiguran popolnoma zadosten naknadni kredit za delavske mezde, je osrednji odbor vložil ponovno intervencijo na ministrstvo za promet v Belgradu, da preskrbi pravočasno za naknadne kredite. Višek nesramnosti pa je, da nekateri goreči SDS arji, preje največji zagovorniki uprave in centralisti, izrabljajo težko stanje delavstva v svoje umazane politične svrhe, ter namesto da bi z dobro besedo in vzgledom tolažili delavstvo, ga pa še namenoma razburjajo in hujskajo.

Šoferji

Maribor. Na intervencijo v avtobus odseku mestne občine mariborske se je šoferjem priznalo nadure za vožnje ob letošnjih velikonočnih praznikih, in sicer za soboto in ponedeljek 50 odstotkov, za nedeljo pa 100 odstotkov doklade. Med šoferji je radi tega že vladalo upravičeno razburjenje, kajti za par nadur se je moralo čakati celih 5 mesecev. — Da se med šoferji dobijo tudi taki, katerim ni mar strokovna organizacija, je povsem jasno. Klečeplazci so, kateri se hlinijo vodstvu in raznim kontrolorjem, misleč, da bodo vsled tega kje kaj bolje zapisani. Prav posebno lepo to ni, posebno od fantov, od katerih bi se pričakovalo

več resnosti. Sicer pa lahko trdimo, da so o nas napačno poučeni, čujejo se razne trditve, kakor da smo komunisti, in ne vem kaj še vse. Vse tiste prosimo, naj pridejo bližje, ogledajo naj si naše delo, ki je popolnoma strokovnega značaja, vsa kritika in izzivanja bi takoj ostala. Poudarjam, vsak neorganiziranec, pa najsi bo kjerkoli, škoduje skupnosti in s tem seveda tudi samemu sebi. — Šofer.

★

Vse skupine pozivamo, da čim preje zberejo vse naročnike za »Delavski kolektarček«. Skupno število izvodov pa pošljite ali Strokovni zvezi ali »Delavski založbi« v Ljubljani, Stari trg 2-I. Izvod stane 10 Din.

Opozorjamo.

Na naslov ravnateljstva mestnega električnega podjetja v Mariboru. »Prva mariborska produkcija kripelnov«, tako bi lahko imenovali gornje podjetje, ki ima v zadnjih dveh letih 2 smrtni in 12 težjih obratnih nezgod. Uradniki klofutajo montažno osebje, drugi višji predpostavljeni šikanirajo zaupnike in monterje, kjer le morejo. Že pet mesecev traja mezdno gibanje in ravnateljstvo še vedno zbira podatke, kako je plačano delavstvo drugod, če tudi drugi podjetniki klofutajo svoje delavstvo in skrbijo za njih življensko varnost tako sijajno kot oni, ker če bi to še kje drugje obstajalo, potem mostnih električarjev niti nezgodno zavarovati ni treba in ena zahteva delavstva je gladko odbita.

Pomožno osebje je plačano slabše kot cestni pometarji, med tem se pa uradnik podjetja vozi po celi Nemčiji, kar si danes lahko privoščijo le še kak veleindustrijalec. Potem bi eventuelno bilo razumeti, zakaj ima delavec s par otroki samo 4 Din na uro.

Danes podajamo javnosti samo teh par vrstic, če pa ne bo pri naslovu uvidnosti za delavske potrebe, bomo drugič spregovorili več.

Delavska zveza

Okrožje Delavske zveze v Celju sklicuje za nedeljo 5. avgusta sestanek vseh zaupnikov okrajnih delavskih zvez. Sestanek se prične točno ob 9 dopoldne v prostorih tajništva JSZ v Celju. — Vhod k tajništvu je skozi Samostansko ulico in to vsled tega, ker se nahaja sedaj tajništvo JSZ v novi hiši Orlovskega doma v Celju. Orlovski dom se nahaja ravno nasproti starega okrožnega sodišča. — Tovariši zaupniki, na svidenje!

VELIK MLADINSKI TABOR Krekove družine SNEBERJE-ZADOBROVA

se vrši v nedeljo 12. avgusta v Zadobrovi pri cerkvi sv. Tomaža po sv. maši ob 9 dopoldne. Govorijo delavski govorniki. Pridite v čim večjem številu!

Anton Marinček:

Uredba o služ. razmerju oblastnih cestarjev in mostninarjev.

V uradnem listu št. 70 z dne 30. junija 1927 je izšla uredba glede službene pragmatike za nameščence ljubljanskega oblastnega odbora in zavodov, ki so v njegovi upravi.

Te uredbe sem bil vesel. Vesel vsled tega ker je odbor nastopil junaško pot bivše zveze delovnega ljudstva na ljubljanskem magistratu in je kljub vsem težkočam izdal pragmatiko, ki omogoča uslužbencem v splošnem človeka dostojno življenje.

Uredbe o cestarjih in mostninarjih sem bil žalosten, ali še odkriteje povedano: Sram me je bilo. S to uredbo se je dokumentiralo v naših vrstah kapitalistično pojmovanje o človeku. Človek boljše vrste in človek nižje vrste. Boljša vrsta ima pravico do kulturnejšega in brezskrbnejšega življenja, nižja vrsta naj bi imela

pravico le in samo do bednega životarenja. Kajti to, kar ustvarja uredba za cestarje, ne moremo imenovati eksistenčni pogoj. Nobenega sledu o stalnosti, nobenega sledu o bolniškem itd. zavarovanju, nobenega sledu o pokojnini. In preskrbina! Pravico ima delavec do preskrbine, za svoje pošteno delo, za svojo izčrpanost v službi za družbo in splošnost, ne pa milosti. Ti ubogi hlapec Jernej!

Pa se bo slišalo od te ali one strani: »Že zopet demagogija!« Vsled tega bom pustil govor številkam, naj one govore. Da se pa ne bi način tega govorjenja izrabljaj, poudarim še enkrat, da sem vesel, da je eksistenčno vprašanje uradništva povoljno rešeno, ker je tudi pravično. Paralela naj le dokaže, kako velika krivica se godi ubogim cestarjem in mostninarjem.

I. Uradniki:

Činovni razred	Plačilna stopnja					Napredovanje v višjo stopnjo
	1	2	3	4	5	
	letno Din					
I	24.800	26.800	28.800	—	—	Napredovanje po 5 letih
II	19.600	21.600	23.600	—	—	
III	14.800	15.600	16.400	17.200	—	Napredovanje po 4 letih
IV	12.000	12.600	13.200	13.600	—	
V	9.600	10.000	10.400	10.800	—	Napredovanje po 3 letih
VI	7.600	7.800	8.200	8.200	8.400	
VII	5.800	6.000	6.400	6.400	—	
VIII	4.000	4.200	4.600	4.600	—	

Poleg navedene letne plače dobivajo uradniki še mesečne doklade in sicer:

1. Stanarina (oženjeni)

Pri letni plači do	7.799	Din	mesečno po	500	Din
" " " "	12.599	"	"	600	"
" " " "	16.399	"	"	1.000	"
" " " "	nad 16.400	"	"	1.200	"

Neoženjeni uradniki in uradnice brez izjeme ali so ožენjene ali samske pa:

Pri letni plači do	7.799	Din	mesečno po	400	Din
" " " "	12.599	"	"	500	"
" " " "	16.399	"	"	800	"
" " " "	nad 16.400	"	"	900	"

2. Draginjska doklada:

Pri letni plači do	7.799	Din	mesečno po	1400	Din
" " " "	od 8.000	"	do 12.599	Din	"
" " " "	13.000	"	16.399	"	1500
" " " "	16.400	"	17.200	"	1600
" " " "	nad 17.200	"	"	"	1700
" " " "	"	"	"	"	1800

Po obstoječi službeni pragmatiki je vsak uradnik največ tri leta provizoričen. Kakor hitro je sprejet in nastopi službo ima pravico do zgoraj navedenih prejemkov.

3. Rodbinska doklada za vsakega rodbinskega člana po Din 200 mesečno.

2. Poduradniki:

Plačilna stopnja letno dinarjev:

I. 2800; II. 2920; III. 3040; IV. 3160; V. 3280; VI. 3320; VII. 3400; VIII. 3520; IX. 3640; X. 3760; XI. 3880; XII. 4000.

Napredovanje v višjo stopnjo se vrši po treh letih.

Poleg plače dobivajo poduradniki še sledeče doklade:

1. Stanarina: oženjeni mesečno po Din 250; uradnice in samski uradniki po Din 200;

2. draginjske doklade mesečno po Din 1000;

3. Rodbinska doklada za vsakega rodbinskega člana mesečno po Din 200.

III. Sluge.

Plačilna stopnja letno v dinarjih. I. 2520; II. 2640; III. 2760; IV. 2880; V. 3000; VI. 3120; VII. 3240; VIII. 3360; IX. 3490; X. 3600.

Napredovanje v višjo stopnjo se vrši po 3 letih. Poleg osnovne plače dobivajo še sledeče doklade:

1. Stanarino kakor poduradniki;

Atom:

Zoprnost dela in plačilo.

MISLI KRŠČANSKEGA SOCIALISTA.

»Stroški, ki jih delavec povzroča, so omejeni skoro izključno na življenska sredstva, ki jih potrebuje za prehranjevanje sebe in za razmnoževanje svojega plemena. Čimbolj raste zoprnost dela, tembolj pada mezda.« Tako Marks trdi v svojem komunističnem manifestu in reči moramo, da ima prav. Pokazal je s tem Marks duševno umevanje delavca, kakršnega tudi v današnji človeški družbi ne najdemo mnogo.

Vsakdo ve, da je delo zelo različne vrste, duševno in telesno, ve pa tudi, da je tako med vrsto tako imenovanih duševnih kakor tudi telesnih del velika razlika. Človek je sestavljen iz duše in telesa; je torej v prvi vrsti umsko bitje. Najnaravneje bi bilo, če bi vsakdo lahko delal, kar bi mu pač najbolj ugajalo. Le tedaj bi se namreč mogel izživeti primerno svojemu duševnemu in telesnemu razpoloženju, da bi namreč pri delu tudi užival v tem, ko bi uporabljal v delu svoje duševne in telesne sile ka-

kor bi pač hotel. Toda vsi vemo, da je to nemogoče. Mnogoštevilna je vrsta dela, bodisi duševnega ali telesnega, za katerega ne bi bilo kompetentov, in za katera dela bi se nihče ne maral priglasiti, ki pa vendar morajo biti storjena.

Vzemimo za primer delo služkinje. V vročem slabem zraku mora delati večkrat cele ure. Komaj je osnažila krožnike in skodelice, je že zopet vse umazano. Že to bi marsikom zagrenilo vsako delo, ker pač vsakdo rad z delom pride naprej. Dalje nima prostega časa, kot n. pr. uradnice, tovarniške delavke in prodajalke, ki delajo gotove ure, potem pa prosto razpolagajo s časom, ampak morajo delati večkrat pozno v noč in še pogosto čakati, da pride gospoda iz gledišča ali kake druge zabave. Kako mora čutiti v boleznih, da je »le uboga služkinja«, medtem ko drugim vsi strežejo, kako borno, temno je običajno njih stanovanje, vse to so stvari, ki so sicer vsakomur znaune, pa le malokdo nanje misli.

Neprijetno je prav tako umazano in utrudljivo delo rudarja. Globoko pod zemljo ves umazan, oropan za cele dneve solnčne luči koplje rudo, ki deli vsem drugim gorkoto in luč, le njim

večkrat vse delo ne prinaša drugega kot mrzlo stanovanje in slabo hrano, da o kakih drugih udobnostih niti ne govorim. Ko je bil nekdo štiri ure na obisku pri rudarjih v rovu, tako pripoveduje Förster, in so ga končno spustili na svetlo, opisuje tako svoj zopetni vstop na svet: »Koliko je bilo moje veselje nad lepoto narave, ko so se moje oči zopet navadile solnčne luči! Pozabil sem, da sem črn in umazan, kot navaden rudar in poln srčnega zadovoljstva sem hodil med travniki in polji. Kako svilen mehak se mi je zdel piš vetra, in kako prijetno petje ptičkov v zraku in kako opojen duh, ki je prihajal od pravkar nakošenega sena. Kako slikovit je bil pogled na žanjice na polju itd. Tako je pisal ta obiskovavec že po štirih urah rudarskega življenja. Zdelo se mu je, kakor da je ušel iz pekla. Rudarji pa morajo v tem vztrajati z malimi presledki celo življenje.

Istotako je tudi delo tovarniškega delavca in delavke z uvedbo strojev in z delitvijo dela izgubilo svoj samostojni značaj in s tem tudi mnogo mičnosti za delavca. Ne duša ne telo se pri tem delu ne moreta izživeti. Delo postane na tak način dolgočasno in utrudljivo in

opravlja se le zato, ker mora biti opravljeno.

Prav isto, kakor za razne vrste telesnega dela, velja tudi za duševno. Če vprašate uradnika, učitelja, duhovnika, vsak lahko našteje vrste svojega dela, ki vpliva duhomorno. Kakor je dolgočasno in utrudljivo spisovanje matrik za duhovnika, isto velja o popravljanju zvezkov v šoli in o velikem številu pisarniških del pri uradniku. Vendar tudi to delo mora biti storjeno.

In če pogledamo po vsem tem razporedbo plač za posamezne delavce, tedaj vidimo na splošno, da se pač ozira na višjo izobrazbo posameznika, na zoprnost dela pa ne. Ne rečem, da je to krivično, ker je gotovo pravično, da mora imeti tisti, ki je dalje časa uporabil za pripravljanje za svoj poklic, tudi večjo plačo od tistega, ki se mu zato ni treba nič pripravljati. Toda popolnoma pravično bo razmerje med delom in plačilom šele tedaj, ko bo človeška družba spoznala, da mora biti nagrajena tudi zoprnost dela, škodljivost za zdravje, večja utrujenost itd. pri delu, ki mora pač biti storjeno. Čimbolj raste zoprnost dela, tembolj mora rasti tudi plača.

2. draginjska doklada znaša mesečno po Din 1000;

3. Rodbinska doklada za vsakega člana mesečno po Din 200.

Za otroke se dobivajo doklade do dovršenega 18. leta.

Večji prestopki uradnikov itd. se ugo-

tavljajo in kazni izrekajo le potom disciplinarne preiskave.

Da imajo pravico do pokojnine vsi uradniki, poduradniki in sluge, ni treba posebej omenjati.

Kako izgleda cela zadeva v praksi, naj predočijo sledeči primeri:

Uradnik ima sledeče dohodke na mesec v Din:

Plačilna stopnja 1.

Kategorija	Samski	Oženjeni brez otrok	3 otroke	5 otrok
I	4766	5266	5866	6266
V	2800	3100	3700	4100
VIII	2133	2433	3033	3433
Poduradniki in sluge:				
Plačilna stopnja 1.				
Poduradniki	1533	1783	2383	2783
Sluge	1410	1660	2260	2660
Cestar in mostninar:				
do 5 služb. let	600	650	740	800
" 25 " "	800	850	940	1000
nad 25 " "	900	950	1040	1100

Uradništvo ima zakonito določene dopuste, cestarji brez dopustov.

Slika je dovolj nazorna za tiste, ki se zanimajo za človeka.

Političen pregled.

NOVA VLADA

Že v zadnji »Delavski Pravici« smo poročali, da je dobil mandat za sestavo vlade dr. A. Korošec in da bo po vsej verjetnosti vlado sestavil. Pa jo je tudi res. Imamo novo vlado, katero sestavljata dve politični interesni sferi: radikalna (radikalni in SLS) ter demokratska (Davidovičevi demokrati in muslimani). Prva skupina (radikalna) ima 10 ministrov (8 radikalov in 2 iz Jugoslovanskega kluba, Slovenec dr. Korošec in Hrvat Barič), druga skupina (demokratska pa ima 6 ministrov (5 demokratov in en musliman). Po narodnosti je nova vlada takole sestavljena: 11 Srbov, 3 Hrvati, 1 Slovenec in 1 iz Bosne. Po nekdanji deželni pripadnosti je pa polovico ministrov iz nekdanje Stare Srbije, polovico pa iz tako zvanih prečanskih pokrajin. O novi vladi pravijo, da bo najela inozemsko posojilo, sprejela nettunske konvencije in še nekaj drugih zakonov; skrbela bo za red in mir v državi ter za popolno enakopravnost vseh državljanov.

1. avgusta je bila sklicana narodna skupščina v Belgradu; isti dan so imeli hrvaški poslanci svojo sejo v saborni dvorani v Zagrebu. Hrvatje so zelo jezni na Srbe in sedaj tudi na Slovence, v Belgrad ne gredo, ampak hočejo imejti svoj parlament v Zagrebu. Če bodo to res izpeljali, bomo imeli dva parlamenta v naši državi. Sicer je pa navadno tako, da Hrvatje veliko več govore kakor store. Poleg tega pa ima dr. Korošec, ki je ministrski predsednik in notranji minister obenem, precej močno roko. Obenem pa

on kot vodja SLS odkrito zasleduje politiko pomirjenja in zadovoljitve Hrvatov in poštenega sporazuma. Če bi Hrvatji le malo politično mislili, bi morali priti v svojo največjo korist dr. Korošcu, temu izrazito krščanskemu in demokratskemu politiku, nasproti; tako pa imajo danes še to nesrečo, da jih mesto oboleva Radiča, ki je vso hrvatsko politiko do kraja zavozil, vodi Pribečević, ki zasleduje samo samopašne cilje.

Pridobivajte novih naročnikov!

Delavski koledarček.

Krščanski socializem si utira pota v življenje. Po vseh težkih notranjih razglabljanjih gre vsepovsod na plan in ustvarja novo miselnost, novo družbo in nov red. Odsev vsega stremeljenja krščanskih socialistov in njihovega gledanja na strokovno, kulturno, politično in gospodarsko polje je »Delavski koledarček«.

»Delavska založba« je z novim praktičnim koledarčkom zamašila eno največjih vrzeli, ki jo je čutilo naše delavstvo. Vsak drug stan, vsaka mala skupina je imela svoje koledarčke, le delavec je bil prisiljen, segati po tuji hrani. Nikjer pa ni našel sebe, svojega obraza, ni videl svojega, delavskega življenja; nikdo mu ni povedal, kje je pot, po kateri naj hodi. Ali se potem moremo čuditi, da ni dovolj delavske zavesti, da ni delavske kulture?

»Delavski koledarček« pa govori o naših delavskih potih, našem delavskem stališču, našem delavskem motrenju celotne družbe. To je pokret, ki je zavrgel vso bojazen in klečeplaznost, ki daje

vero v nov rod. Naše strokovne, kulturne in politične organizacije, brez katerih ne bo zmage proletarskega razreda, so v koledarčku obdelane s tako jasnostjo, da morajo vžgati zavest ponosa in ljubezen do dobre stvari. Naše delavske institucije (Delavska zbornica, okrožni urad), za katere se je delavstvo borilo cela desetletja, morajo biti delavstvu znane, da se jih bo oklenilo s tisto silo, ki jo zmoro samo proletarijat, pa tudi zato, da jih bo čuvalo in še do potankosti zavojevalo in izpopolnjevalo. Dom in družina sta najprej in najsilneje trpela po kapitalističnem urejevanju družbe. Da pa bomo močni in silni dovolj, da boj s kapitalizmom ne samo vzdržimo, ampak tudi izvojujemo do konca, je nujno, da družino rešimo, njeno zakramentalnost varjemo z resničnim družinskim ljubezenskim življenjem. Tudi o tem govori »Delavski koledarček«, pa še o alkoholu, najjačjim zaveznikom kapitalizma in uničevalcem delavske odpornosti. Ni pozabil na davke, ki pač dovolj jasno kažejo nezdravo razmerje dajatev delavskega stanu nasproti drugim močnim stanovom.

Vse dobiš v našem koledarčku, kar in kolikor je pač mogoče združiti na tako omejenem prostoru. Prepričani smo, da bo vse naše delavstvo znalo ceniti to novo pridobitev »Delavske založbe« in da bo 1. letniku »Delavskega koledarčka« sledilo še mnogo, mnogo letnikov, ki bodo začeto potrjevali in še izpopolnjevali.

Vsak krščanski socialist mora imeti svoj »Delavski koledarček«, da bo videl svojo pot in se zavedal svojih delavskih nalog.

Tedenske novice.

NAROČNIKOM,

ki nam dolgujejo naročnino za junij in julij smo priložili danes položnice. — Prosimo, da nam vsak poleg zaostanka nakaže naročnino vsaj še za eno, oziroma za dva meseca naprej. Skupno torej 15 dinarjev. Mnogo dela in stroškov pa nam prihrani, kdor nakaže naročnino za tri meseca naprej. Naročnikom pa, ki nam dolgujejo naročnino za več kot dva meseca nazaj, smo pa poslali opomine in položnice v kuvertah. Te še prav posebno prosimo, da nam nemudoma nakažejo na opomenu nakazani znesek, da jim ne bo treba lista ustaviti. Uprava.

Karitativno zborovanje Vincencijeve družbe v Ljubljani v nedeljo 29. julija v Marijanišču je bilo prekrasna slika žive krščanske ljubezni, ki je še med nami. Zahteva nemških socialistov: proč s karitas, mi hočemo zgolj pravico, nič ljubezni! najde v vernem srcu ravno nasproten odziv: več ljubezni, ker vemo, da le iz nadnaravnih virov pohajajoča ljubezen more lečiti današnja bedo, predvsem telesno, a še bolj pa duševno in duhovno. V slovenskih 16 Vincencijevih konferencah je skritega polno dela za bližnjega po svetopisemskih besedah: da levica ne ve kaj dela desnica. Zlasti

delavski kraji so, ki so deležni te ljubezni; lepo bi bilo, da bi se tudi mi sami še bolj zavzeli za Vincencijeve konference in po svojih močeh sodelovali.

Pri javni borzi dela v Ljubljani je na razpolago delo: moškim: 10 rudarjem kopačem, 1 delavcu za izdelovanje cementnih izdelkov, 2 kleparjema, 1 kovaču, 5 kotlarjem, 10 kovinostrugarjem, 10 livarjem, 1 mehaniku za pisalne stroje, 17 pleskarjem in črkoslikarjem, 3 mizarjem, 1 žagarju za na venecijanko, 1 sedlarju za izdelovanje torbic, 1 elektro monterju, 1 tapetniku, 1 krojaču, 6 čevljarjem, 2 mlinarjema, 6 hlapcem, 1 vodoinstalerju, 3 tesarjem, 6 zidarjem, 1 mlademu kuharju, 3 trgovskim potnikom za razpečevanje kuh. predmetov, 18 vajencem. — Ženskam: 1 špulerici, 3 pletilkam nogavic, 1 kmečki dekli, 1 frizerki, 1 bolničarki, 1 prodajalki slaščic, 1 sobarici, 1 hotelski kuharici, 2 služkinjama.

Knjižnica in čitalnica Prosvetnega oddelka Delavske zbornice v Mariboru. Verstovškova ulica 4 (palača Pokojninskega zavoda) je ob nedeljah in praznikih do 1. septembra zaprta. Od 1. septembra naprej pa zopet ob nedeljah in praznikih od 9 do 12 dopoldne odprta.

»Delavski koledarček« naroči pri »Delavski založbi« v Ljubljani, Stari trg 2-I. Stane 10 Din en izvod.

Tabor Krekovcev

PRI SV. JEDERTI NAD LAŠKIM.

V nedeljo 29. julija je Krekova družina pri Sv. Jederti nad Laškim imela svoj dan. Poklicala je svoje brate in sestre iz celjske doline, pa še tovariše in tovarišice iz Trbovelj in Laškega, povabila prijatelje iz okoliških vasi in povedala na taboru, kaj hoče in kaj že dela. Po sv. maši pri podružnici v Govcih so govorili iz srca v srce zastopnik iz Ljubljane, rudar iz Laškega, trpin iz Trbovelj, pa še belgrajski kaplan. Naše katoliško gledanje in čutenje, naše delavsko stanovsko delovanje, moč in potreba organizacije, njeno vzgojno in izobraževalno nujnost, vse to je bila ena sama celota v vseh govorih. Iznova so nam vzbudila srca in je vstalo hrepenenje po novem rodu, novem redu, izvirajočem iz ljubezenskega skupnega stanovskega občestva, okrepljenega in hranjenega z dejanskim krščanstvom. Začutili pa smo tudi to: kako tesno smo združeni in kako skupna je naša pot s kmetskimi človekom. Beseda govornikov, tamburice pridnih Celjanov, gostoljubnost okoličanov in medsebojno kramljanje, vse je klicalo: naša pot je borba, znamenje naše križi, moč naša pa vera v Boga in ljubezen do brata.

Fantje, korajžo! Dokler bo Krekov učenec Keršič tako mlad, in bo naš France v trojici hodil peš tako daleč, dokler bomo vsi hoteli in se trudili biti dobri, dokler bo med nami toliko delavnosti in duha — je pot naša!

Nova Kitajska.

Od leta 1912., ko je bila izgnana dinastija Mandžu, pa do danes na Kitajskem ni bilo miru. Vedno in vedno so se vršili boji sedaj v enem, sedaj v drugem delu prostrane države in tudi še sedaj, ko so zmagovite južne čete zasedle »mesto na severu« Peking, ni tako kmalu predvideti konca homatij.

Borci za osvoboditev.

Strmoglavljenje tuje dinastije Mandžu (ker so prišli iz Mandžurije — tedaj so tudi Kitajci začeli nositi kite kot znak podložništva) — je bil začetek reformnega programa kitajskega narodnega heroja Sun-jat-senja, očeta naroda. Njegove ideje in zamisli še danes oživljajo po od njega ustanovljeni narodni stranki Kuo-min-tang. Njemu samemu ni bilo dodeljeno, vsaj v glavnem dokončati svojega življenjskega dela.

Sun-jat-sen je bil rojen 1. 1862, dne 12. novembra kot sin malega kmeta v Si-an-san, blizu Kantona. Študiral je medicino v Honkongu in je bil že v mladosti glava revolucionarne stranke, ki si je stavila za cilj padec dinastije Mandžu. Sun je spoznal bedo svojega naroda že v domači družini in je videl v propadajoči cesarski hiši pravega ljudskega nasprotnika in povzročitelja

vsega gorja. Neznosni davki, cesarski uradniki, uderuške obresti, strašne zakupniške terjatve, beda prave kitajske inteligence, epidemije in lakota so bile značilne za zadnja leta cesarske vlade. Gibanja za svobodo so bila zadušena v krvi. Popustljivost pekinške vlade napram tujim državam je le še okrepila mladega medicina v sovrastvu proti dinastiji. Na treh potovanjih po inozemstvu je zrevolucioniral tisoče kitajskih študentov in zbiral denar med bogatimi Kitajci v inozemstvu. Med tem je organiziral na Kitajskem vstajo za vstajo, dokler ni leta 1911. upor v pokrajini Vu-čang privedel do padca osovražene režima. Sun je postal predsednik prve kitajske republike, a se je kmalu moral umakniti rovarjenju njegovih številnih nasprotnikov in je umrl 13. marca 1925 v Tientsinu, še preden je začel zmagoviti pohod njegove razvite stranke.

Po revoluciji.

Kuo-min-tang je morala po svojem prvem velikem uspehu, strmoglavljenju dinastije Mandžu, doživeti udarec za udarecem. Razni guvernerji in podkralji so se znali 1. 1912. ustvarjeni centralni vladi izmakniti in se prikopati do nekake samovlade. Ti niso imeli nikakega interesa podpirati stranko, ki se je borila za enotnost Kitajske in ki je ostro pobijala samovlado nekateri-

kov. V stalnih bojih med generali in načelniki provinc je gineval Sun-ov vpliv vedno bolj, tako da je imel končno pravzaprav le še mesto Kanton. Tedaj so spoznali Rusi, da je prišla zanje ugodna prilika in so pomagali zastalemu gibanju z denarjem in svetom zopet na noge, razvili širokopotezno agitacijo, potvornili pa so tudi Sun-ov nacionalni in socialni program v njihovem smislu. Njihova propaganda je zajela najbednejše med bednimi, delavce, kulije, najemnike, kolone, male kmete. Nastali so strokovni sindikati in kmetske zveze po ruskem vzorcu. Kmalu je bila iz Kantona ven osvojena domača provinca, moč stranke se je ojačila, južne čete so dobile vsepovsod agitatorično dobro pripravljena ta. Izkazale pa so se tudi sicer, kajti borile so se za idejo, ne samo za plačo in kmalu je stala vsa južna Kitajska do Jang-tse-ja in še čez pod zastavo Kuo-min-tanga.

Notranji boji za premoč.

Tedaj pa so nastala ostra nasprotstva v lastnem taboru in sicer proti političnemu vodstvu stranke, ki je zadržalo docela v komunistične vode. Levo krilo stranke je doseglo, da so se oborožile delavske in kmetske mase in tako so posamezne uporne čete zdaj tu zdaj tam skušale s silo priti do veljave in doseči cilje, ki niti malo niso bili

tisti, ki jih je postavil Sun-jat-sen. Pri tako nemirnem zaledju si generalisimus Kuo-min-tanga, Čang-kaj-šek, ki je že tedaj daleko nadkrijeval vse vodilne glave v vodstvu stranke, ni upal prodirati proti severu in je najprej radikalno očistil stranko vse boljševičke navlake. S to operacijo, ki tudi njemu samemu ni bila v posameznostih docela po volji, pa si je nakopal Čang toliko sovražnikov, da se je moral umakniti na Japonsko »v gore«, da omogoči združitev v dva tabora — Hankan in Nanking — razpadle stranke. Pohod proti severu pa je tudi zaostal, tako da so morali poklicati Čanga nazaj. V krepkem zaletu je prodril Čang-kaj-šek v Šantung, kjer je imel opraviti z Japonci, ki so med tem vdrli v Tsingtau in Tsianfu. Tačas pa sta njegova zaveznika generala Feng in Yen pregnala gospodarja severne Kitajske Čangcolina iz njegovih zadnjih postojank Tientsina in Pekinga. Zmagoviti pohod iz Kantona do 2000 kilometrov oddaljenega Pekinga je bil s tem končan. Mnogi so že mislili, da je sedaj vzpostavljena enotnost Kitajske in Kuo-min-tang omogočeno uresničiti njen ljudskim potrebam in njega blaginji prirojeni program. Pa ni tako. Generala Feng in Yen, ki sta oba precej močna, stojita le deloma na strani južne stranke in sta si tudi med seboj nasprotna; pa tudi pridobitev Mandžurije še najbrže ne bo kmalu.

Dr. Fr. Debevec, spec. za tuberkulozo:

Vrste in oblike jetike.

Jetik je torej mnogo. Po domače bi dejali: Neke so lahke, druge težke. Bolj točno pa je, če porečemo: Vsaka, še tako lahka oblika tuberkuloze postane težka, če popusti odpornost telesa. Ljudje mislijo: Suh, droban človeček bo prej postal jetičen kakor debel hrust. Popolnoma krivo mišljenje! Poznamo več tipov te boleznii, ki rade potekajo pod debelo odejo tolsše. Poznamo pa tudi suhljate, bledikave ljudi, ki ne obole zlepa vsled jetike.

Ali torej lahko kaj damo na zunanost človekovo in po njej sodimo in sklepamo na jetiko? Pač. Prav mnogokrat se da iz zunanjščine čitati v notranjost. Celo toliko je lahko izdajalskih znakov, da vešče oko potuje po telesu od glave do pete kakor listajoč po pestrem romanu. Vendar, dokler strokovnjaško ne preiščemo pljuč, še nimamo pravice izjaviti: Jetika!

Bodi torej silno previden, ko presojaš zdravje in moč znanca. Razžališ onega, ki mu vsled navidezne slabosti prilipiš sodbo: Jetiko ima. — Žališ pa tudi onega, ki mu — na zunaj debelemu korenjaku — to bolezen odrekaš ter mu pripisuješ in očitaš lenobo in bojazen pred delom.

V glavnem ločimo štiri osnovne vrste jetik:

1. Početne lažje oblike vsled prvega okuženja. To slednje se dogodi v mladih letih. Tja do 15. leta je imel že skoro vsakdo čast dobiti obisk »prijetnega« kužnega gosta. Dostikrat se ta prvi spopad niti ne občuti. Včasih se pa javlja hujšanje, bledikavost, bolečine (probadanje) nekje v prsih, malo vročine, glavobol. Po nekaj tednih navadno ti znaki in občutki — v ugodnem slučaju! — zginejo.

2. Sem in tja se pri mladini (recimo do 20. leta) iz prvega kužnega ognjišča ven naglo razpalijo po obeh pljučnih krihlih sveža bolezenska gnezda, razvije se

težka jetika, mladostna sušica ali ftiza, ki najčesteje vodi v smrt.

3. Največ tuberkuloznih obolenj, ki počasno potekajo in se od časa do časa povsem umirijo, nastane na sledeč način: Prvotna ognjišča se večjim delom zacelijo. Tu in tam pa le še propuščajo kužne klice, ki uhajajo v mezgovnice, odtod v krvne žile ter se nato s krvjo pretakajo po telesu. Nazadnje obtiče v ozkih žilicah, kapilarah, najraje v pljučih, kjer so kapilarne mreže posebno bogato razvite. Kjer se klice zaustavijo, se napravijo nova kužna ognjišča, tuberkuli (odtod ime: tuberkuloza), vendar po obsegu še majhna. Ščasoma je teh novih naselbin več in več. Telesna odpornost prične (zlasti v višji starosti!) popuščati, male kužne naselbine se zlijejo v večje, bolna tkovina jame razpada, napravijo se v pljučih luknje, rane, kaverne. Bolniku s takšnimi bolezenskim potekom gre zdaj dobro, zdaj slabo. Malo poležava, nato spet vstane in gre na delo. Sem in tja morebiti pljune malo ali več krvi; pokašljeje. Ljudska prislovica pravi: Kdor večkrat kri pljuje, kdor dolgo pokašljeje, dolgo živi. — Zrno resnice je v teh besedah. Zakaj te oblike jetike trajajo navadno leta in leta. Notranja telesna moč se v teh slučajih tuberkuloze zruši najčesteje okoli 50. leta starosti. (Dalje prih.)

Krekova družina.

Velik delavski mladinski tabor se bo vršil v nedeljo, dne 12. avgusta v Zdobrovi pri cerkvi sv. Tomaža. Po prihodu Krekovi družin bo ob 9 sv. maša, po sv. maši tabor, na katerem bodo govorili delavski govorniki. Popoldne bo v Sneberjih delavska zabava z jako lepim sporedom. Pri celodnevni prireditvi sodelujeta pevski zbor Krekove družine Sneberje-Zadobrova in delavska godba iz D. M. v Polju. Tovariši in tovarišice, udeležimo se te naše okoliške prireditve ob priliki petletnice ustanovitve Krekove družine Sneberje-Zadobrova!

Krekova družina na Jesenicah priredi v nedeljo 12. avgusta izlet na Ratitovec. Odpeljemo se z vlakom v soboto 11. avgusta, ki odhaja iz Jesenic ob pol šestih zvečer do postaje Soteska (Štanga). Po izstopu z vlaka gremo takoj na hrib, kjer bo v nedeljo zjutraj sv. maša, nato kratek nagovor. Vsi tovariši in prijatelji delavske mladine vljudno vabljeni!

Krekova družina Ljutomer ima v nedeljo 5. avgusta ob 2 popoldne družinski sestanek. Govoril bo okrožni tajnik tov. Jože Košnik. Sestanek se vrši pri tov. Fekonji v Podgradju. Člane vabimo, da se sestanka sigurno udeleže, vabljena pa tudi druga mladina in člani SZV. — Odbor.

Okrožje viničarskih Krekovi družin sklicuje plenarno sejo, ki se bo vršila v nedeljo 19. avgusta ob 9 dopoldne v društveni dvorani Sv. Miklavž s sledečim sporedom: 1. Poročilo o centralnem zboru. 2. Socialni tečaj. 3. Ženski odseki. 4. Volitev okrožnega sosveta. 5. Slučajnosti. Vsaka družina je dolžna poslati po dva delegata. Vabljeni tudi odbori so-

sednjih SZV. Vabila so razposlana. — Tajnik.

Iz centrale. Pošljite mesečne statistike! Poravnajte čimprej zaostalo članarino! Osnutke predavanj imate! Prijrajte sestanke in studirajte! Na delo!

Krekovec pozivamo, da brez izjeme vsi kupijo »Delavski koledarček«. Posamezne družine pa naj poskrbe, da prevzamejo razprodajo koledarčka med neorganiziranim delavstvom. Pokažimo, da smo mladi, navdušeni in zato najbolj delavni.

ZA NAŠ TISKOVNI SKLAD.

Tomaž Smole iz Domžal je daroval za tiskovni sklad »Delavske Pravice« Din 20.

Pristopajte kot člani k »Delavski založbi«! Delež po 50 Din. Kdor podpira skupno stvar, ta je rešitelj samega sebe in drugih.

Rabljen, dobro ohranjen pisalni stroj Remington na prodaj. Cena 500 Din. Poizve se pri centrali Krekovi družin v Ljubljani, Stari trg 2, I.

Usnjarska in čevljarska zadruga „RUNO“ r. z. z. o. z. v Tržiču

★
Izdeluje
vsakovrstne ovčje
in kozje kože, kakor tudi
barvano usnje za
površnike

Postrežba točna.

Cene solidne.

Kdor pride v Ljubljano

išče somišljenikov
in pokrepčil,
naj se oglasi v

KONZUMSKI KLETI

KONGRESNI TRG ŠTEV. 2

kjer dobi alkoholne kakor
tudi nealkoholne pijače in
postrežbo po najnižji ceni

Točijo se vina
Osrednje vinarske zadruge
za Jugoslavijo

Slavko Savinšek:

31

Milica, otrok bolesti.

Glej, Milica moja, kljub temu, da sem si prigrvarjal na vso moč, da Te ne bom mogel ljubiti, da ne bom mogel gledati Tvojega trpljenja, mi vedno bolj vpije srce po Tebi! O, samo Tvoje oči so dovolj lepote, dovolj utehe za mojo ljubezen! Tvoj obraz me spremlja, gleda vame vsak hip bolj bled! In zdaj, odkar vem, da si bila v silni bolesti skoro štiri dni nezavestna, je ta obraz, ki gleda vame, bled ko smrt in kriči vame: ali je taka Tvoja ljubezen, Mirko!

O, Milica, ne morem dalje prenašati tega bledega obraza v duši! Preveč bolijo v njem Tvoje oči, ki sem jih preliil v solze in so zdaj dva žareča oglja v srcu in v duši! Moje delo je to, Milica. Ah, odpusti mi, odpusti, če moreš!

Ni usmiljenje, Milica, kar mi narekuje to pismo. Je ljubezen, ljubezen do Tvojih oči, do Tvojih las, do Tvoje bele duše, do Tvojega srca, Ti, moja! Naj si tudi kličem v spomin vse ono, kar sem videl v grmovju skrit, vendar vpije v meni: Milica, Milica, kako Te ljubim!

Milica, ne morem živeti brez Tebe! Že bi bil prišel k Tebi, a si ne upam! Na kolena bi padel rad predte in Ti roko poljubil in Te prosil odpustitja! O, Milica, ali smem! Ali mi boš mogla odpustiti? Glej, tako ne morem dalje, ne vzdržim! Preveč je strašno v meni, preveč globoko so se vsesale Tvoje oči v dušo, da bi mogel kdaj živeti brez njih sijaja! O, ali naj vedno govore samo o moji krivdi, ali naj me vedno samo obtožujejo, vedno samo dolže, naj me nikdar več ne pobožajo toplo in mehko, kakor popreje? Ali naj vedno, vse življenje strmi vame Tvoj od bolesti blede, do smrti utrjeni obraz, ki je prišel po pismu Tvoje matere v mojo dušo in mi vsak trenutek očita moj strašni greh, greh nezaupanja in nevere v ljubezen, greh nepremišljenosti in domišljene bolečine,

greh napačnega ponosa in napačno užaljene ljubezni? Ne, ne Milica, ne stori tega! Naj mi bo Tvoj obraz zopet samo luč, samo svetloba, ki mi bo v življenju svetila kakor večna luč pred oltarjem!

O, Milica, glej, na kolenih klečim pred Teboj, s povzdignjenimi rokami Te prosim: odpusti, odpusti! Ali me moreš po vsem tem še ljubiti, Milica, me še smatrati vrednega Tvoje svete ljubezni? O, Milica, odgovori mi, da pridem, da Te poljubim, da boš vedela, kako sem še vedno ves Tvoj, enako ko takrat v tisti blaženi uri ves Tvoj

Mirko.

Pridi, pridi, moj dragi, je kričalo Miličino srce! Pridi, pridi, so se vzpenjale misli njene! Pridi, pridi, so gorele njene oči, pridi, pridi, so zahrepenele njene drobne bele roke!

A je prišlo in se oglasilo v njej: ne sme priti! Ti veš, Milica, da Te ljubi le iz daljave; da bo nehala ta ljubezen, ko Te zopet vidi omahovati. Veš, da boš bolj trpela Ti, a mnogo več on! Pusti ga, pozabil bo! Ti boš pa umrla, pa bo mir, pa bo konec!

Tako se je vojskovalo v Milici. Vso noč ni zaspala, vso noč je premišljevala svoje srce, svojo bolezen in njega, ki ji je bil tako drag, tako ljub. In bolj ko se je umikala tema ter je sililo v izbo mlado jutro, bolj je stala v njej druga misel: bolj je, da ne pride, ne sme priti!

Poklicala je dopoldne mamo ter jo prosila, naj napiše Mirku pismo, ki bo povedalo, da mu Milica odpuščala, da ga ljubi do slednjega diha in še povedala, naj ne hodi k njej, naj le iz daljave hrepeni, naj jo pozabi čimprej more ter naj bo srečen v življenju! Njeno življenje da je že sklenjeno in je od danes do jutri, ter ni, da bi nanje svoje mlado, zdravo navezaval.

Čeprav s težkim, težkim srcem, je mati vendar napisala pismo in je oddala na pošto.

Po kosilu je Milica malce zadremala, nekak sladek mir je prišel vanjo in ji sijal iz obraza, da je mati strmela nad spokojno lepoto hčerino. Solnce je zunaj pripekalo z vso silo. V sobi pa je vladal

zagrnen polmrak in slišalo se je samo enakomerno dihanje speče Milice. Mati so bili sami v kuhinji in so pospravljali po južini.

Tedaj udari v to poldansko vročino begoten korak iz ulice, obstane pred vežo in se ustavi spodaj. Par besedi je slišati v naglici iz veže gori, potem zabega korak in še eden ž njim po stopnicah ter se ustavi na vrhu.

»Tista-le vrata,« reče zunaj glas in utihne. Begotni korak stopi k kuhinjskim durim — nekdo potrka.

»Naprej!« rečejo mati, pa brž stopijo k vratom. V durih obstoji mlad moški v potni obleki in drži klobuk v rokah.

»Dober dan! Ste vi gospa mama gospodične Ravnikove?« vpraša poltiho raz bledih ustnic tujčevih.

»Sem!« A že se zasveti Ravnici. »Jezus, gospod, Milica spi!«

»Gospa, ne grem, dokler je ne vidim!«

»Sedite, pogledam k njej!«

»Me poznate?«

»Gospod Mirko ste gotovo, kajne?«

»Sem. Kako je Milici?«

»Bolje. Spi zdaj, menim!«

»Gospa, najpreje vi: odpustite mi!« plane iz Mirka in krčevito zgrabi mladi mož materino roko. Preden more mati kaj odgovoriti, krikuje iz sobe:

»Mirko, Mirko!«

Mirko ne čaka, ne odloži klobuka. Mirko plane mimo matere v izbo, k Miličini postelji in klecne na kolena pred njo. Milica se dvigne na ležišču, razpre obe roki ljubemu nasproti in njene oči zasijejo vanj ko dvoje solne.

Toda že omahuje Milica nazaj na blazino, že zapira s svilenimi dolgim trepavkami oči, a blede roki poiščeta Mirkovo glavo. In tiho in mirno in pobožno gre blede dlan po Mirkovih laseh, po čelu, na oči, na ustnice ter obstoji na odeji, kjer se skloni nanjo Mirkov obraz in se ustnice njegove vse sajo v drobne prstke.